

NÁKLADY NA ENERGIE A KONKURENCESCHOPNOST EVROPSKÉHO PRŮMYSLU

Food for Thought před Evropskou radou – Česká republika a Itálie

Současný energetický šok vytváří bezprecedentní tlak na evropský průmysl. Bezpečnost dodávek sice zůstává bezprostřední prioritou, kombinace jedné z nejvyšších cen energií na světě, vysokých nákladů na emise uhlíku a mimořádně vysokých cen paliv však hrozí dalším oslabením evropské průmyslové výroby a urychlením přesunu výroby a investic mimo Evropu.

Dočasné pozastavení systému EU ETS by evropskému průmyslu přineslo okamžitou úlevu od nákladů na emise uhlíku. Vzhledem k tomu, že pro takový krok v tuto chvíli není dostatečná podpora, je vhodné zvážit několik cílených a okamžitě proveditelných alternativ, které by Evropská rada mohla podpořit s cílem zmírnit dopady současného šoku a doplnit opatření již oznámená na evropské úrovni.

1. Využít rezervu tržní stability tak, aby ETS neprohluboval současný energetický šok

V návaznosti na návrh Komise zachovat účinnost rezervy tržní stability (MSR) by za současných mimořádných okolností bylo možné zvážit dočasnou úpravu prahových hodnot pro stahování povolenek do MSR.

To by mohlo zahrnovat snížení nebo v případě potřeby dočasné pozastavení stahování povolenek do rezervy. Podle současných pravidel má být mezi zářím 2026 a srpnem 2027 z aukcí staženo přibližně 190 milionů povolenek.

Pokud by se situace na trhu výrazně zhoršila, bylo by rovněž možné zvážit mimořádné, na jasných pravidlech založené uvolnění povolenek z MSR.

2. Chránit evropskou výrobu tam, kde zatím nejsou konkurenceschopné alternativy pro dekarbonizaci

V návaznosti na návrhy Komise týkající se bezplatné alokace a sektorových benchmarků by bylo možné zvážit další dočasnou flexibilitu pro nejvíce ohrožená odvětví, v nichž současná úroveň alokace dostatečně nezohledňuje dostupnost a náklady životaschopných dekarbonizačních technologií.

To by mělo zahrnovat přezkum metodiky pro stanovení sektorových i náhradních benchmarků tak, aby lépe odpovídaly skutečné evropské výrobě a výrobním kapacitám a zároveň zabránily spuštění meziodvětvového korekčního faktoru. Rovněž by mělo být zváženo dočasné pozastavení postupného rušení bezplatné alokace pro sektory zahrnuté do CBAM a dalších redukcí bezplatné alokace.

3. Omezit tlak na ceny elektřiny

Náklady na emise uhlíku, které nesou výrobci elektřiny z fosilních zdrojů, se promítají do velkoobchodních cen elektřiny a zvyšují náklady evropského průmyslu, zejména v situacích, kdy cenu na trhu určuje výroba z fosilních zdrojů.

Za současných mimořádných okolností by EU měla posoudit dočasná opatření ke snížení dopadu nákladů ETS z výroby elektřiny z fosilních zdrojů na ceny elektřiny, při zohlednění rozdílů v energetických mixech členských států. To by mohlo zahrnovat dočasnou úpravu povinností v rámci ETS pro marginální výrobu z fosilních zdrojů. Jakýkoli zásah by měl být cílený a časově omezený a současně zachovat dlouhodobé pobídky k dekarbonizaci.

Potenciální regionální nedostatek elektřiny je rovněž nutné rychle řešit v rámci nařízení o taxonomii, a to prodloužením přechodné role zemního plynu za rok 2035 a uznáním jaderné energie jako udržitelné. To by investorům a finančním institucím poskytlo dostatečné pobídky k podpoře dalších investic.

4. Odstranit regulatorní omezení, která by mohla dále zhoršit tlak na dodávky

Komise by měla identifikovat regulatorní požadavky ovlivňující dovoz a dodávky energií, které by za současných mimořádných tržních podmínek bylo možné dočasně odložit nebo učinit flexibilnějšími.

Jedním z bezprostředních případů ke zvážení je nařízení EU o emisích metanu. V návaznosti na pragmatický přístup, který již byl při jeho implementaci uplatněn, by měly být požadavky podle článku 28, které mají začít platit od ledna 2027, dočasně pozastaveny, aby za současných mimořádných tržních podmínek nekomplikovaly přístup k alternativním dodavatelům.

5. Zvýšit transparentnost trhu s emisními povolenkami EU

Komise, ESMA a ACER by mohly posílit společný monitoring pozic na trhu s EUA, koncentrace trhu a vzájemných vazeb mezi trhy s uhlíkem, plynem a elektřinou. Současně by měla být posílena transparentnost ohledně aktivit souvisejících s plněním regulatorních povinností a zajištěním rizik oproti čistě finančním pozicím.

Finanční zprostředkovatelé poskytují trhu důležitou likviditu a služby řízení rizik. Pokud však důkazy ukáží, že určité tržní praktiky zesilují mimořádné cenové výkyvy, měla by být zvážena odpovídající dohledová opatření.

6. Přehodnotit zavedení ETS2

Vzhledem k současné mimořádné situaci v energetice by Evropská rada měla vyzvat Komisi, aby znovu posoudila zavedení ETS2 v roce 2028, a plně přitom zohlednila jeho možné dopady na ceny pohonných hmot a vytápění, konkurenceschopnost průmyslu a domácnosti.

Jeho zavedení by mělo být odloženo, pokud by hrozilo, že za současných podmínek dále prohloubí energetickou krizi a oslabí konkurenceschopnost.

BEZPROSTŘEDNÍ PRIORITY

Tato opatření by doplnila již existující kroky Komise a ukázala schopnost Evropské rady poskytnout v kritické chvíli pro evropský průmysl jasné politické vedení a impuls, aniž by byly měněny dlouhodobé klimatické cíle EU.

Prioritou je zabránit tomu, aby mimořádně vysoké ceny energií a uhlíku vedly k trvalým ztrátám evropských průmyslových kapacit – včetně rafinérských kapacit – investic a konkurenceschopnosti.